

כסלו תשפ"ג
נובמבר 2022

שירות הקשר הופך לחיל הקשר אל"ם בדימוס דניאל רוזן

שירות הקשר של 'ההגנה', שהוקם באפריל 1937, הפך לשירות הקשר של צה"ל ב'3 במאי 1948, בעיצומה של מלחמת העצמאות וערב הקמת מדינת ישראל ופלישת צבאות ערב.¹

ב'14 באוקטובר 1948, ערב מבצעי ההכרעה של מלחמת העצמאות, הפך שירות הקשר לחיל הקשר.

באותה עת עסק חיל הקשר בדואר מקמ"רי, ודואר החיילים היה באחריות שירות הדואר הצבאי, בכפיפות לאגף האפסנאות. ביוני 1949 הועברה האחריות לדואר החיילים לחיל הקשר.²

לוט התקן הראשון של חיל הקשר, כפי שנקבע בידי המחלקה לתפקידי מטה במטה הכללי.³

---

¹ דניאל רוזן, **מתי הוקם שירות הקשר בצה"ל?** העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, חשון התשפ"ב – אוקטובר 2021.

² דניאל רוזן, **הצבי במדים: הדואר הצבאי תש"ח-תשע"ה (1948-2015)**, העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב, תשפ"ב – 2022.

³ באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, 13-2539/1950.

4

סודי

תקן מס' 17/1/48

חיל - הקשר

1. תפקיד חיל הקשר הוא:-
  - א. לספק את כל צורות הקשר, מחוץ לשרות הדואר, לכל החילות עד למטות גדודים, סוללות ויחידות שרות בפקוד מקביל
  - ב. לספק ליחידות הזכאיות לכך, ציוד קשר ולנהל מעבדות לייצור ותקון מכשירי קשר.
  - ג. לאמן ולהדריך קשרים.
  - ד. להקים תחנות שידור ולפקח עליהן.
  - ה. לסתף פעולה עם מחלקת הטלפון והטלגרף של הדאר האזרחי.
2. מבנה חיל הקשר הוא כלהלן:-
  - א. מטה חיל הקשר
  - ב. בסיס חיל הקשר
  - ג. מרכז האמונים
  - ד. מחסן ציוד הקשר
  - ה. מחלקת תחבורה
  - ו. מעבדה טלפון
  - ז. יחידת טלפונים
  - ח. מעבדה מרכזית
  - ט. מחלקה לתפקידים מיוחדים
  - י. פלוגת אלוטנני מורס
  - יא. פלוגת הקשר של המטכ"ל
  - יב. פלוגת קשר חזיתית
  - יג. מחלקת קשר חטיבתית
  - יד. מחלקת קשר מחוזית

מא/חב

94

- 2 -
א. מסה חיל הקשר

ס"ה	מזואים	רב מזואים	סמל	סמל אפס	רב סמל פל'	סגן סגן	סגן ראסון	רב סרן	רב סרן	סגן אלוף	תפקיד
1										1	מפקד החיל
1									1		סגן שלישי
1							1				פקיד
		1									קצין מבצעים
1								1			קצין מבצעים עוזר
1								1			קצין תיכנון
1								1			קצין מקשר למטכל
1								1			י"ן הדרכה
3			3								סמלים (הדרכה)
1								1			קצין לקשר קבוע
1							1				קצין סלפונים
1			1								שרטט
2	2										פקידים
1							1				קצין אלחוט
1							1				קצין אחות ראייה
1								1			קצין לתפקידים מיוחדים
1									1		גי"ן מנהלה
1	1										פקיד
1								1			קצין שליחות
2	1	1									פקידים
1							1				קצין בסחון
1							1				קצין מודיעין
1								1			קצין מקשר (ציוד)
6			6								סמלים (כתבי-סתר)
2	2										פקידים
1							1				מפקד מחנה
1					1						רב סמל פלוגתי
1				1							סמל אפסנאי
5	4		1								פקידים
1			1								סמל-שלם
1	1										פקיד

93

ס"ה	סרואים	סרואים	סמל	סמל אפס	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן ראסון	סרן	רב פרן	סגן אלון	תפקיד
4	4										עובדי מרכזיה
2	1	1									טבחים
3	3										תפקידים כלליים
55	19	2	12	1	1		7	8	3	1	ס"ה

92

ב. בסיס חיל הקשר

ס"ה	פוזיציות	רב	סמל	סמל אפס	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן ראשון	סגן	רב סגן	סגן אלוף	תפקיד
1									1		מעקד הבסיס
1									1		סגן
1								1			שליט
1						1					רב-סמל
2			2								סמלים-מחלקתיים
5	3	1	1								פקידים
1								1			עצין אפסנאי
1				1							סמל אפסנאי
3	2	1									פקידים
4	3	1									מחסנאים
10	6	3	1								טבחים
6	6										עוזרים טבחים
6	6										תפקידים כלליים
2			2								מדריכים
12	9	3									יונאיות
2	1		1								זמל-שלם
2	2										מקשרים
4	4										עובדי מרכזיה
18	16	1	1								מטרה גדודית
82	58	10	8	1		1		2	1	1	ס"ה

91

ג. מרכז האמונים

ס"ה	מראים	רב מראים	סמל	סמל אפס	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן	סגן ראשון	סגן	רב סגן	סגן אלוף	תפקידים
1										1		מפקד
1										1		סגן
1								1				שליט
1						1						רב סמל גדודי
1			1									סמל
5	4		1									פקידים
1								1				קצין אפסנאי
1				1								סמל אפסנאי
1	1											פקיד
2	2											מחסנאים
4	3	1										מחסנאי ציור
8	6	1	1									מבחים
4	4											עוזרים מבחים
9	7	1	1									מטסרה גדודי
1			1									סמל שלם
12			8				2	2				מדריכים
12						12						מדריכי מורס
6			6									מדריכי א/ר
2		2										מטנאים
6	4		2									מפקחי אלחוט
4	4											תפקידים כלליים
4	4											עובדי מרכזיה
87	39	5	21	1		13	2	4	1	1		ס"ה

90

- 6 -

ד. מחסן ציוד-הקשר

ס"ה	פוזאים	רב פוזאים	סמל	סמל אפס.	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן	סגן ראשון	סרן	רב סרן	סגן אלוף	תפקיד
1								↓	1			מפקד
1							1					סגן מפקד
3				3								סמל אפסנאי
5	4		1									פקידים
36	33	2	1									מחסנאים
46	37	2	2	3			1		1			ס"ה

89

ה. מחלקת תחבורה

ס"ה	מספרים	מספרים	סמל	סמל אפס	רב סמל פל	רב סמל גדוד	סגן ראשון	סגן	רב ס	סגן אלוף	תפקיד
1							1				קצין תחבורה
2			1				1				סגן ק תחבורה
3	2	1									פקידים
7	4	2	1								מכונאים
6	6										נהגים
16	12	3	1								<u>כתת מטה החיל</u>
2	2										רוכבי אופנוע
13	10	2	1								<u>כתת הבסיס</u>
9	8	1									<u>כתת המעבדות</u>
4	4										רוכבי אופנוע
19	15	3	1								<u>כתת הזואר</u>
4	3	1									<u>כתת מחטנאות</u>
7	5	1	1								<u>כתת המסבל</u>
12	11	1									רוכבי אופנוע
9	7	1	1								<u>כתת בסיס האמורים</u>
6	4	2									נהגי מכונות אלחוט
4		4									מדריכי אופנוע
9	7	1	1								כתת לתפקידים מיוחדים
133	100	23	8				1	1			ס"ה

88

ד. מעבודת טלפון.

ס"ה	סרן-אים	רב-אים	סמל	סמל אהם	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן	סגן ראשון	סרן	רב סרן	סגן אלוף	תפקיד
1								1				מנהל המעבדה
15	14		1									טכנאים
14	14											עוזרים
1	1											מסגר
1	1											נגר
32	30		1					1				ס"ה

ז. יחידת טלפונים

ס"ה	סרן-אים	רב-אים	סמל	סמל אהם	רב סמל פל	רב סמל גדודי	סגן	סגן ראשון	סרן	רב סרן	סגן אלוף	תפקיד
1									1			מפקד היחידה
1								1				סגן מפקד היחידה
1					1							רב-סמל פלוגת
2	2											פקידים
76	54	18	4									קורנים
24	18	6										טלפוניסטים
105	74	24	4		1			1	1			ס"ה

87

ח. מעבדה מרכזית לאלחוט

ס"ה	סדר- אים	רב סדר- אים	סמל	סמל אפס	רב סמל פלו	רב סמל גרוה	סגן	סגן ראשון	סרן	רב סרן	סגן אלוף	תפקיד
1										1		מנהל המעבדות
1									1			מהנדס ראשי
1								1				מהנדס עוזר
3	2		1									פקידים
5								5				ראשי מעבדות
110	82	14	10		4							מכנאים
3	3											מסגרים
2	2											שרטטים
1	1											צלם
1	1											מכונאי
1	1											נגר
4	4											מחסנאים
133	96	14	11		4			6	1	1		ס"ה

86

ט. המחלקה להפקידים מיוחדים

ק"ה	סגן אלוף	רב סרן	סגן ראשון	סגן	רב סמל גדודי פל'	רב סמל אפס.	סמל	רב סורר אים	סורר אים	קפקיד
6			2	2	2					קצינים
54							9	36		אלחוטאים
54							9	36		מפענחים
20							10		10	אלחוטני אניות
14							4	6		סכנאים
2								2		רוכבי אופנוע
150			2	2	2		32	80		ס"ה

י. פלוגת אלחוטני מורס

ק"ה	סגן אלוף	רב סרן	סגן ראשון	סגן	רב סמל גדודי פל'	רב סמל אפס.	סמל	רב סורר אים	סורר אים	קפקיד
300							10	260	30	

י.א. פלוגת הקשר של הזמטכל.

ס"ה	רכ		סמל	סמל אפס	רכ סמל פלי	רכ סמל גדולי	סגן		סרן	רב		חפקיד
	סור-אית	סור-אית					סגן ראשון	סגן		רב סרן	אלוף	
1									1			מפקד הפלוגה
3							2	1				קצינים-מפקחים
6			6									סמלים-מפקחים
10	8	2										פקידים
29	14	7	7		1							אלחוטנים
24	14	7	3									מפענחות
8	6		2									סכנאים
8	6	2										עובדי מרכזיה
2	2											קורנים
2	2											מקשרים
93	52	18	18		1		2	1	1			ס"ה

84

י.כ. פלוגת קשר חזיתית.

ס"ה	רב סו-סור-איים	רב סו-ראים	סמל	רב סמל פלוגת אפסנאי	רב סמל פלוגת אפסנאי	סגן	רב ראשון	סרן	רב סרן	פרטים
1									1	<u>מטה היחידה</u>
1								1		מפקד המחלקה
1					1					סגן מפקד המחלקה
1				1						רב סמל פלוגתי
5	3	1	1							רב סמל אפסנאי
11	6	2	2		1					חוליה אפסנאוח ומחסנאות
6	2	2	1				1			חוליה טכנאות
2		1	1							כתח בטחון (כתב סתר)
13	8	4	1							פקיד וטרסט
11	6	4	1							<u>כתח אחרט</u>
										אלחוטנים
										מפענחים
1										<u>כתח הסלפונים</u>
16	12	3					1			קצין סלפונים
										קוונים
8	5	2	1							<u>כתח הראים</u>
6	5	1								נהגים
5	3	1	1							רוכבי אופנוע
4	3	1								<u>כתח המשרד</u>
										משרד הקשר
										עובדי מרכזיה
92	53	22	10	1	2		2	1	1	ס"ה

83

י.ג. מחלקת קשר חטיבתית.

ס"ה	סדר- אים	רב סדר- אים	סמל	סמל אפסנאי	רב סמל	סגן	סגן ראשון	סרן	תפקיד
									<u>מטה היחידה</u>
1								1	מפקד
1							1		סגן
1			1						סמל
1				1					סמל אפסנאי
1		1							פקיד
4	3	1							(X) מלמד הקשר
2	2								מחסנאים
4	3		1						סכנאים
3	3								עובדי מרכזיה
									<u>כתת אלתום</u>
20	14	4	2						אלחוטנים
6	6								נהגים אלחוטנים
6	4	1	1						מפענחים
									<u>כתת סלפונים</u>
7	6		1						קודנים
									<u>כתת רצים</u>
5	4	1							נהגים
5	5								רוכבי אופנוע
67	50	8	6	1			1	1	ס"ה

(X) כולל סוראי רמ ון אחד.

מחלקת קיד מהודית.

ס"ה	סור- אים	רב סור- אים	סמל	סמל פלוגתי	סמל פלוגתי	סמל פלוגתי	סמל פלוגתי	סמל פלוגתי	סמל פלוגתי	תפקיד
1									1	מפקד המחלקה
1										סמל סלפונים
12	11	1								אלחוטנים
6	6									(x) קורנים
2	2									משרד הקשר
3	3									(xx) נהגים
3	3									דוכבי אופנוע
3	3									עובדי מרכז
2	2									מחסנאים-מכנאים
33	30	1	1						1	ס"ה

(x) כולל סוראי ראשון יחיד

(xx) כולל סוראי ראשון יחיד